

FIȘA DISCIPLINEI

Ritualuri tradiționale

Anul universitar 2026-2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie si Filosofie
1.3. Departamentul	Departamentul de Istorie și Arheologie
1.4. Domeniul de studii	Studii Culturale
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Etnologie
1.7. Forma de învățământ	Zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Ritualuri tradiționale	Codul disciplinei	HLR5401		
2.2. Titularul activităților de curs	Dr. Ileana Benga				
2.3. Titularul activităților de seminar	Dr. Ileana Benga				
2.4. Anul de studiu	2	2.5. Semestrul	4	2.6. Tipul de evaluare	Examen
2.7. Regimul disciplinei	Obligativu	2.8. Tipul disciplinei	Disciplină fundamentală (DF)		

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					28
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					92
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					28
Tutoriat (consiliere profesională)					
Examinări					2
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				92	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu
4.2. de competențe	Nu

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP2	Analiza din perspective multiple (retorică, de conținut, contextuală etc.) a faptelor culturale de diverse niveluri și proveniențe (creații artistice, discursuri publice, cultură de masă, culturi și subculturi comunitare).
CP4	Identificarea, analiza și clasificarea fenomenelor culturale cu relevanță etnologică în contexte multiple (local, regional, național, global).
CP5	Proiectarea de cercetări de teren și promovarea patrimoniului cultural cu respectarea eticii profesionale.
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CT1	Îndeplinirea la termen, în mod riguros, eficient și responsabil, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice și cu aplicarea riguroasă a regulilor de citare.
CT2	Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup; dezvoltarea capacităților de comunicare interpersonală și de asumare de roluri specifice în cadrul muncii în echipă.

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP2	Studentul/absolventul utilizează un spectru larg de texte (orale sau scrise), recunoscând normele și valorile culturale specifice.	Studentul/absolventul interpretează texte, evitând stereotipurile și prejudecățile culturale.
CP5	Studentul descrie etapele cercetării etnografice de teren.	Studentul elaborează un plan simplu de cercetare și utilizează instrumente de colectare a datelor.
CT1	Studentul explică principiile eticii activității științifice și regulile fundamentale de citare academică.	Studentul aplică corect normele de redactare și citare în lucrările realizate.
CT3	Studentul explică importanța învățării continue și diferențiază motivațiile intrinseci și extrinseci ale formării.	Studentul identifică și utilizează metode eficiente de învățare și organizare a informației.

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)
1. Studentul recunoaște un text științific.
2. Studentul cunoaște principalele ritualuri tradiționale
Abilități academice specifice (Specific academic skills)
1. Studentul analizează conținuturile unor texte științifice
2. Studentul interpretează textele antropologice
3. Studentul e capabil să facă diferența între sursa etnografică și interpretare etnologică

8. Conținuturi

învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații³
1. Noțiuni introductive: ritual și tradiție; patrimoniul imaterial și material. Principalele izvoare ale cercetării etnologice a ritualurilor: anchetele etnologice indirecte (chestionare) și directe, în Europa și în spațiul românesc.	Prelegerea	
2. Paradigma riturilor ca trecere. Arnold Van Gennep și <i>Riturile de Trecere</i> de-a lungul a peste o sută de ani de circulație.	Prelegerea	
3. Tradiții științifice, curente și direcții de studiu ale ritualurilor în principalele școli etno-antropologice.	Prelegerea	
4. Tipologii rituale: Paradigme integratoare	Prelegerea	
5. Calendarul ritual ceremonial. Câteva cicluri calendaristice: obiceiuri familiale și obiceiuri calendaristice	Prelegerea	
6. Riturile în mișcare: despre o altă categorizare. Pelerinaje, rituri devoționale.	Prelegerea	
7. Sărbătoarea, celebrarea – structuri festive	Prelegerea	
8. Carnavalul: prezent și istorie Charivari: prezent și istorie	Prelegerea	
9. Pastoralism și ritualitatea asociată fertilității și fecundității: calendar, ocupații, sărbători	Prelegerea	
10. Ritualitatea inițiatică	Prelegerea	
11. Ritualuri agrare europene	Prelegerea	
12. Ritualuri de nuntă	Prelegerea	
13. Ritualuri funerare	Prelegerea	
14. Concluzii. Ritualurile drept treceri: actanți ceremoniali, scenarii rituale, transmitere culturală. Locus-ul mitului în sintaxa rituală	Prelegerea	
Bibliografie		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Catherine BELL, <i>Ritual: Perspectives and Dimensions</i>, Oxford University Press, 2009. 2. Arnold VAN GENNEP, <i>Riturile de trecere</i>, Polirom, Iași 1996. 3. James George FRAZER, <i>Creanga de aur</i>, vol. 1-5, Ed. Minerva, București 1980. 4. Mircea ELIADE, <i>Șamanismul și tehnicile arhaice ale extazului</i>, Humanitas, București 1997. 5. Victor Turner, <i>The Ritual Process: Structure and Anti-Structure</i>. Chicago: Aldine, 1969. 6. Mircea ELIADE, <i>Nașteri mistice</i>, Humanitas, București 1995. 7. Ovidiu BÎRLEA, <i>Folclor românesc</i>, vol. I, Ed. Minerva, București 1981. 8. Vasile Tudor CREȚU, <i>Existența ca întemeiere</i>, Ed. Facla, Timișoara 1988. 9. Dumitru POP, <i>Obiceiuri agrare în tradiția populară românească</i>, Ed. Dacia, Cluj 1989. Nicolae BOT, <i>Studii de etnologie</i>, Casa Cărții de Știință, Cluj 2008. 10. Ion ȘEULEAN, <i>Dincoace de sacru, dincolo de profan: studii și eseuri de folclor</i>, Tipomur, Targu Mures 1994. 11. Mihai COMAN, <i>Introducere în antropologia culturală. Mitul și ritul</i>, Polirom, Iași, 2008. 		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

1. Cercetări românești de teren contemporane	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
2. Terenul românesc: analiza concretă a unui ritual ca trecere	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
3. Terenul românesc: Călușul – un complex ritual	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
4. Terenul românesc: debutul anului pastoral	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
5. Ceremonialitate calendaristică europeană: cazul italian	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
6. Sărbătoarea: ceremonialul, procesiunea, pelerinajul, festivalul	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
7. Charivari românesc	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
8. Carnavalul românesc	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
9. Inițieri pubertare masculine, feminine, inițieri în societăți secrete. Rituri de inițiere în calendarul ceremonial românesc.	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
10. Obiceiuri agrare românești	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
11. Pomenirile morților de peste an	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
12. Ritualuri de înmormântare	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
13. Ritualul de nuntă	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	
14. Mit și rit. Transmitere culturală	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții clarificatoare conceptuale, metodologice	

Bibliografie

1. Ileana Benga (coord.), Nașterea documentului de folk-lore. Răspântii metodologice [The Birth of the Folk-lore Document. Methodological Crossroads]. Orma. Revistă de studii etnologice și istorico-religioase / Journal of Ethnological and Historical-Religious Studies, vol. 24/2015, 416 p. Cluj-Napoca: Risoprint.
2. Neagota, Bogdan 2010: Rituri pubertare și ceremonializare calendaristică în complexul 'Păpălugării' din Transilvania. Perspective etnologice și istorico-religioase [Puberty Rites and Seasonal Ceremonialisation in the Feast Complex of 'Păpălugăra' from Transylvania]. În: Avram Cristea, Jan Nicolae (eds.): *Eshatologie populară [Folk Eschatology]*. Alba-Iulia: Editura Reîntregirea, pp. 223-241
3. Neagota, Bogdan 2012: Zăpostit și Fășancuri din Banatul Montan. O privire etnografică [Shrovetide (Zăpostit) and Carnivals (Fășancuri) from Mountain Banat. An Ethnographic Regard]. În: Vasile Rus (ed.): *Non omnis moriar. Beatricei Tataru monumentum in aeternum*. Târgu-Lăpuș: Galaxia Gutenberg.
4. Gherman, Traian, 1986. „Sângeorzul sau Bloaja, un obicei agrar la românii din Transilvania” [„The Sângeorz or Bloaja, an Agrarian Custom at the Romanians from Transylvania”]. *Anuarul de Folclor*, V-VII (1984-1986), 89-118.
5. Nicola, Ioan R. 1982. „Un vechi ritual agrar din Transilvania: *Boul îns- truțat*” [„An Ancient Agrarian Ritual from Transylvania: the *Adorned Ox*”]. *Ma-risia*, XI-XII (1981-1982), 1982, Târgu-Mureș, 553-554.
6. Eliade, Mircea, 1973, *Notes on the Călușari*. Journal of the Ancient Near Eastern Society (JANES), 5, 115-122.

7. Iștoc, Lucia, și Elena Hlinca-Drăgan, 2010. *Cântecul ceremonial al Cununii de la Seceriș: tipologie muzicală și antologie*. Cluj-Napoca: Clear Vision, 2010. ISBN 978-973-88970-9-0.
8. Taloș, Ion, 2001. *Gândirea magico-religioasă la români. Dicționar*. București: Editura Enciclopedică, 2001.

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Demonstrarea înțelegerii cunoștințelor acumulate și a capacității de transfer a acestora.	Examen scris	30%
	Parcurgerea bibliografiei obligatorii indicate	Examen scris	30%
9.5 Seminar/laborator	Demonstrarea înțelegerii cunoștințelor acumulate și a capacității de transfer a acestora.	Examen scris	20%
	Gradul de implicare în cadrul activităților de seminar prin răspunsul la întrebări, prin prezentarea unor subiecte din bibliografie și prin angajare în discuții	Evaluare continuă	20%
9.6 Standard minim de promovare			
Cunoașterea elementelor fundamentale de teorie și aplicarea lor practică. Este necesară prezența la examenul scris			

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

	☐	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă						
								
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
								Nu se aplică nici o etichetă
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

⁶ Selectați o singură etichetă, cea care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivește cel mai bine disciplinei. Dacă disciplina tratează tema dezvoltării durabile la modul general (de ex. prin prezentarea/introducerea cadrului general al dezvoltării durabile etc.) atunci se poate alocă eticheta generală de Dezvoltare Durabilă. Dacă niciuna dintre etichete nu descrie disciplina, selectați ultima opțiune: „Nu se aplică nici o etichetă”.

Data completării:

...

Semnătura titularului de curs

.....

Semnătura titularului de seminar

.....

Data avizării în departament:

...

Semnătura directorului de departament

.....